

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
EMBASSY OF GREECE IN BUCHAREST
OFFICE FOR ECONOMIC AND COMMERCIAL AFFAIRS

Η ΑΓΟΡΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Έρευνα - Σύνταξη :
Ανδρονίκη Λιακοπούλου, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄,
Νικολέττα Χατζή, Φοιτήτρια Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
Παναγιώτης Πολίτης-Λάμπρου, Φοιτητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Βουκουρέστι, Δεκέμβριος 2019

Πίνακας Περιεχομένων

1. Περιγραφή κλάδου - Γενικά χαρακτηριστικά	4
2. Προσφορά.....	5
Αριθμός και μέγεθος επιχειρήσεων	5
Πίνακας I: Οι μεγαλύτερες φαρμακευτικές εταιρείες στη Ρουμανία βάσει αξίας πωλήσεων, οι πωλήσεις τους σε μονάδες προϊόντων και η προέλευσή τους	6
Μέγεθος αγοράς.....	7
Πίνακας II: Μονάδες πωληθέντων φαρμάκων ανά κατηγορία για το Α' τετράμηνο του 2019 και για το Γ' τετράμηνο του 2018	7
Πίνακας III: Αξία φαρμάκων ανά κατηγορία για το Α' τετράμηνο του 2019 και για το Γ' τετράμηνο του 2018.....	8
Πίνακας IV: Μονάδες πωληθέντων φαρμάκων για τις υποκατηγορίες της ATC1, μέση τιμή και αξία των προϊόντων για το Α' τετράμηνο του 2019	9
Πίνακας V: Μονάδες πωληθέντων φαρμάκων για τις υποκατηγορίες της ATC1, μέση τιμή και αξία των προϊόντων για το Γ' τετράμηνο του 2018	10
4. Αγοραστική συμπεριφορά	10
5. Εξωτερικό Εμπόριο	11
Ανάλυση εξαγωγών-εισαγωγών	11
Πίνακας VI: Εισαγωγές της Ρουμανίας, για τα έτη 2016, 2017, 2018	12
Πίνακας VII: Εισαγωγές της Ρουμανίας από τις χώρες της Ε.Ε., για τα έτη 2016, 2017, 2018.....	13
Πίνακας VIII: Εξαγωγές της Ρουμανίας στις χώρες της Ε.Ε., για τα έτη 2016, 2017, 2018.....	14
6. Διμερές εμπόριο Ελλάδας-Ρουμανίας.....	15
Πίνακας IX: Ελληνικών εισαγωγών και εξαγωγών από και προς τη Ρουμανία, για τα έτη 2016, 2017, 2018	15
Πίνακας X: Εξαγωγές σε φαρμακευτικά προϊόντα από την Ελλάδα στη Ρουμανία για τα έτη 2016, 2017, 2018	16
Πίνακας XI: Εισαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων από τη Ρουμανία στην Ελλάδα για τα έτη 2016, 2017, 2018	17
7. Ανταγωνισμός Δομή αγοράς - Δίκτυα διανομής	17
Πίνακας XII: Οι κυριότερες εταιρείες διανομής φαρμακευτικών προϊόντων της Ρουμανίας για το 2017	18
Πίνακας XIII: Οι 15 μεγαλύτερες αλυσίδες φαρμακείων βάσει κύκλου εργασιών για το 2017	19
Πίνακας XIV: Εταιρείες ελληνικών συμφερόντων στον τομέα εισαγωγής και διανομής φαρμάκων και ιατρικού εξοπλισμού	20

8. Θεσμικό πλαίσιο	21
Νομικό πλαίσιο που διέπει την αγορά φαρμάκων	21
Γενόσημα φάρμακα	22
Φαρμακευτική κάνναβη	23
Παράλληλη διανομή φαρμακευτικών προϊόντων.....	23
9. Ηλεκτρονικές αγορές φαρμάκων.....	24
10. Σχετικές Διμερείς Συμφωνίες.....	24
Βιβλιογραφία	26
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	28
Πίνακας XV: Οι μεγαλύτερες βάσει κύκλου εργασιών φαρμακευτικές εταιρείες για το 2017 στη Ρουμανία.....	28

1. Περιγραφή κλάδου - Γενικά χαρακτηριστικά

Τα τελευταία χρόνια, η ρουμανική αγορά φαρμάκων παρουσιάζει σημαντική αύξηση στα μεγέθη της. Κατά τη δεκαετία 2008-2017, η αξία των πωλήσεων φαρμάκων διπλασιάστηκε και άγγιξε τα 3 δισ. ευρώ (από 1,6 δισ. ευρώ που ήταν το 2008). Σύμφωνα με έρευνα της Cegedim, για το 2018, τα κέρδη από πωλήσεις φαρμάκων σε ασθενείς είχαν ανοδικές τάσεις, καθώς αυξήθηκαν κατά 13,8% συγκριτικά με το 2017 (και αντίστοιχα και ο όγκος των πωλήσεων κατά 5,9%, φτάνοντας τις 612,7 εκατ. μονάδες προϊόντων), ενώ το α' τρίμηνο του 2019 οι σχετικές πωλήσεις ανήλθαν σε 981 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 23% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Τα συνολικά κέρδη για το 2018 υπολογίζονται σε 3,44 δισ. ευρώ.

Τα τελευταία χρόνια, η κατανάλωση φαρμάκων αυξάνεται κατά 10% ετησίως. Σε αυτό συμβάλλει κυρίως ο μεγάλος αριθμός φαρμακείων που δημιουργούνται σε ολόκληρη την επικράτεια της Ρουμανίας, αλλά κυρίως στα αστικά κέντρα. Άλλες αιτίες της αύξησης της κατανάλωσης των φαρμάκων είναι η οικονομική βοήθεια που παρέχεται όσον αφορά την αγορά συνταγογραφούμενων φαρμάκων από το Εθνικό Ταμείο Ασφάλισης Υγείας CNAS (του οποίου η χρηματοδότηση το 2018 έφθασε στα 7,3 δισ. ευρώ, 1 δισ. ευρώ περισσότερο συγκριτικά με το 2017), η αύξηση της ζήτησης για μη συνταγογραφούμενα φάρμακα (over-the-counter), η πώληση αυτών ηλεκτρονικώς και οι διαρκείς ενημερωτικές καμπάνιες σχετικά με την υγεία.

Τη διετία 2017-2019 έλαβαν χώρα σημαντικές εξαγορές αλυσίδων φαρμάκων που άλλαξαν το σκηνικό στη ρουμανική αγορά. Συγκεκριμένα:

Ο τσεχικών συμφερόντων επενδυτικός οργανισμός Dr Max, ο οποίος ελέγχεται από τον διεθνή όμιλο PENTA INVESTMENTS, τον μεγαλύτερο επενδυτή στον τομέα φαρμακευτικών σε Τσεχία και Σλοβακία, υπέγραψε το 2017 συμφωνία εξαγοράς της A& D PHARMA, του σημαντικότερου ομίλου φαρμακείων στη Ρουμανία. Ο όμιλος A&D PHARMA Group δημιουργήθηκε το 1994 από Λιβανέζους επιχειρηματίες και γρήγορα κέρδισε το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς φαρμακευτικών στη Ρουμανία, τόσο στη λιανική πώληση με τις επωνυμίες φαρμακείων Sensi Blu και Punkt Drug Store, όσο και στο χονδρεμπόριο με την εταιρία διανομής Medi Plus, η οποία διακρίθηκε στο marketing και τις πωλήσεις. Η Medi Plus είναι σήμερα ο σημαντικότερος διανομέας στην Ρουμανία με κύκλο εργασιών περί τα 887 εκατ. ευρώ και η αλυσίδα φαρμακείων Sensi Blu με ένα κύκλο εργασιών ύψους 371 εκατ. ευρώ.

Ο όμιλος DR MAX, εξάλλου, διαθέτει ήδη 31 φαρμακεία στην Ρουμανία μετά την εξαγορά των φαρμακείων με την επωνυμία ARTA, οπότε μετά την απόκτηση του ομίλου AD PHARMA αναμένεται να καταστεί ο σημαντικότερος παίκτης της ρουμανικής αγοράς.

Στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη ο όμιλος Dr Max δραστηριοποιείται με 1.300 φαρμακεία με ένα κύκλο εργασιών της τάξεως του 1,2 δισ. ευρώ. Η εξαγορά της A& D PHARMA GROUP από την DR MAX θα επεκτείνει τον κύκλο εργασιών του εν λόγω ομίλου σε 2,3 δισ. ευρώ και θα απασχολεί περίπου 12.000 εργαζόμενους.

Η αλυσίδα Dr MAX ανήκει στον επενδυτικό όμιλο PENTA INVESTMENTS, που δημιουργήθηκε το 1994 και δραστηριοποιείται κυρίως στους τομείς υγείας, χρηματοδοτικό τομέα, βιομηχανία, λιανική πώληση, διαχείριση και ανάπτυξη ακινήτων, με διαθέσιμα κεφάλαια που ανέρχονται σε 8,5 δισ. ευρώ,

ενώ έχει παρουσία σε 10 ευρωπαϊκές χώρες, διαθέτοντας γραφεία στην Πράγα, Μπρατισλάβα, Βαρσοβία και Μόναχο.

Παράλληλα, επεκτεινόμενος και στον τομέα των μέσων ενημέρωσης στη Ρουμανία, ο όμιλος PENTA INVESTMENTS μαζί με τον κινεζικό όμιλο CEFC έκαναν πρόσφατα μία κοινή πρόταση για εξαγορά της εταιρείας Central European Media Enterprises, η οποία κατέχει το μετοχικό κεφάλαιο του κυριότερου τηλεοπτικού σταθμού της Ρουμανίας PRO-TV.

Ο γερμανικός Όμιλος φαρμάκων Phoenix, από τους μεγαλύτερους πανευρωπαϊκά, εξαγόρασε την αλυσίδα φαρμακείων Helprnet, καθώς επίσης και την Farmexim, τον τέταρτο μεγαλύτερο διανομέα φαρμάκων στη Ρουμανία. Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες επιχειρηματικές συμφωνίες του έτους, καθώς η Helprnet διαθέτει δίκτυο 220 καταστημάτων και πραγματοποιεί κέρδη 400 εκατ. ευρώ ετησίως.

Περαιτέρω, ο γαλλικός Όμιλος Επιχειρήσεων Sanofi εξαγόρασε μερίδιο 11,56% της ρουμανικής εταιρίας παρασκευής φαρμάκων Zentiva που αντιστοιχεί σε 48,21 εκατ. μετοχές έναντι 168.7 εκατ. RON (EUR 36.3 εκατ.). Η Zentiva αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παραγωγούς φαρμάκων στη Ρουμανία, με το συνολικό κύκλο εργασιών να ξεπερνά τα 100 εκατ. ευρώ το 2017.

Τον Οκτώβριο του 2018, η Advent International εξαγόρασε την Zentiva (στην οποία ανήκει το εργοστάσιο της πρώην κρατικής εταιρείας SICOMED στο Βουκουρέστι) από την Sanofi. Η εξαγορά υπολογίζεται στα 1,9 δισ. ευρώ. Παλαιότερα, η SICOMED είχε εξαγορασθεί από εταιρεία ελληνικών συμφερόντων.

2. Προσφορά

Αριθμός και μέγεθος επιχειρήσεων

Στον τομέα των φαρμάκων, οι αλλοδαπές εταιρείες φαίνεται πως έχουν κυριαρχήσει. Ειδικότερα, οι περισσότερες εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε σημαντικό βαθμό στην παραγωγή φαρμάκων και φαρμακευτικών προϊόντων είναι πολυεθνικές που εξαγοράσει παλιές ρουμάνικες φαρμακοβιομηχανίες ή τμήματα και εγκαταστάσεις αυτών.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι 20 μεγαλύτερες (βάσει αξίας πωλήσεων) φαρμακευτικές εταιρείες για το 2018 που δραστηριοποιούνται στη ρουμανική αγορά, το μέγεθος των πωλήσεών τους σε μονάδες προϊόντων και η χώρα από την οποία προέρχονται. Η Antibiotice είναι η μόνη ρουμανική επιχείρηση που κατατάσσεται μέσα στις 20 μεγαλύτερες, βάσει αξίας πωλήσεων, φαρμακευτικές. Εξειδικεύεται στα γενόσημα φάρμακα και το ρουμανικό κράτος (μέσω του Υπουργείου Υγείας της χώρας) κατέχει το 53,02% των μετοχών.

Πίνακας Ι: Οι μεγαλύτερες φαρμακευτικές εταιρείες στη Ρουμανία βάσει αξίας πωλήσεων, οι πωλήσεις τους σε μονάδες προϊόντων και η προέλευσή τους

ΚΑΤΑΤΑΞΗ (ΒΑΣΕΙ ΑΞΙΑΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ 2018)	ΟΝΟΜΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΑΞΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ 2018 (EUR)	ΠΩΛΗΣΕΙΣ 2018 (ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ)	ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
1	Abbvie	233.369.145		ΗΠΑ
2	Sanofi	173.893.425	29.900.000	Γαλλία
3	Merck & Co	155.199.828	8.000.000	ΗΠΑ
4	Novartis ¹	152.191.663	22.900.000	Ελβετία
5	Servier ²	148.066.180	36.600.000	Γαλλία
6	Glaxosmithkline	142.565.535	29.000.000	Ηνωμένο Βασίλειο
7	Sun Pharma ³	135.861.624	54.900.000	Ινδία
8	Pfizer	134.464.976	14.200.000	ΗΠΑ
9	Astrazeneca	117.533.305	10.500.000	Ηνωμένο Βασίλειο - Ελβετία
10	Bristol Myers Squibb	106.617.963		ΗΠΑ
11	Hoffmann La Roche	83.003.868		Ελβετία
12	Johnson & Johnson	82.359.261		ΗΠΑ
13	KRKA D, D,	81.822.089	34.000.000	Σλοβενία
14	Bayer Healthcare AG	74.452.084	9.100.000	Γερμανία
15	Menarini	74.258.702	18.800.000	Ιταλία
16	Antibiotice	72.905.028	32.100.000	Ρουμανία
17	Zentiva	72.281.908	39.000.000	Τσεχία
18	Alvogen ⁴	68.543.189	25.000.000	Ρουμανία
19	Teva ⁵	65.105.286	11.800.000	Ισραήλ
20	Reckitt Benckiser	59.368.285	14.500.000	Ηνωμένο Βασίλειο

Πηγή: Cegedim

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Η παραγωγή φαρμάκων στη Ρουμανία την τελευταία τριετία αποδίδεται σχηματικά στο ακόλουθο διάγραμμα:

Διάγραμμα Ι: Παραγωγή φαρμάκων στη Ρουμανία

¹ Συμπεριλαμβάνεται η SANDOZ.

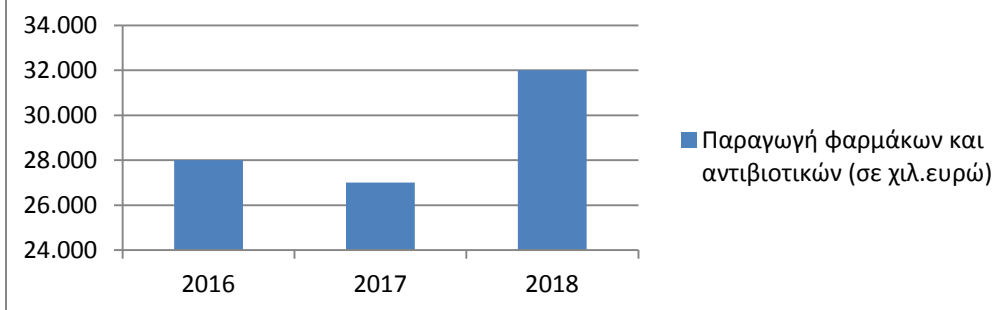
² Συμπεριλαμβάνεται η EGIS.

³ Συμπεριλαμβάνεται η TERAPIA.

⁴ Συμπεριλαμβάνεται η LABORMED.

⁵ Συμπεριλαμβάνεται η ACTAVIS.

Παραγωγή συνταγογραφούμενων φαρμάκων και αντιβιοτικών (σε χιλ.ευρώ)

(Πηγή: Eurostat)

Μέγεθος αγοράς

Η αγορά φαρμάκων στη Ρουμανία χωρίζεται σε δύο κύριες κατηγορίες:

1. Συνταγογραφούμενα φάρμακα (Rx), των οποίων ένα μεγάλο μέρος του κόστους συχνά καλύπτεται από πόρους του Εθνικού Ταμείου Ασφάλισης Υγείας. Τα φάρμακα που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή ελέγχονται αυστηρά από τις αρμόδιες αρχές. Πωλούνται σε φαρμακεία και νοσοκομεία, εφόσον ο καταναλωτής έχει την απαραίτητη συνταγή από ιατρό.
2. Μη Συνταγογραφούμενα φάρμακα (OTC, over-the-counter), τα οποία μπορούν να βρεθούν στα φαρμακεία και να αγοραστούν από οποιονδήποτε. Δεν χρειάζεται η συνταγή από ιατρό.

Στους παρακάτω δύο πίνακες απεικονίζονται οι μονάδες των πωληθέντων φαρμάκων ανά κατηγορία, η αξία των πωλήσεών τους και το ποσοστό που κατέχουν συγκριτικά με το σύνολο των φαρμακευτικών προϊόντων για το Α' τετράμηνο του 2019 και το Γ' τετράμηνο του 2018. Επίσης, αναγράφεται η ποσοστιαία μεταβολή των προαναφερθέντων μεγεθών για τα δύο αυτά τετράμηνα.

Βάσει των ακόλουθων στοιχείων, τα συνταγογραφούμενα φάρμακα συνεχίζουν να έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς στην λιανική πώληση. Η αξία των συνταγογραφούμενων φαρμάκων με CVR αυξήθηκε κατά 480,77%. Τα μη συνταγογραφούμενα σημειώνουν μεγάλη αύξηση όσον αφορά τις μονάδες που πωλήθηκαν και την αξία αυτών, ενώ η αξία των φαρμάκων των νοσοκομείων κατέγραψε άνοδο παραπάνω από 9%, ακόμη και εάν μειώθηκαν οι πωληθείσες μονάδες φαρμάκων κατά 6,58%.

Πίνακας II: Μονάδες πωληθέντων φαρμάκων ανά κατηγορία για το Α' τετράμηνο του 2019 και για το Γ' τετράμηνο του 2018

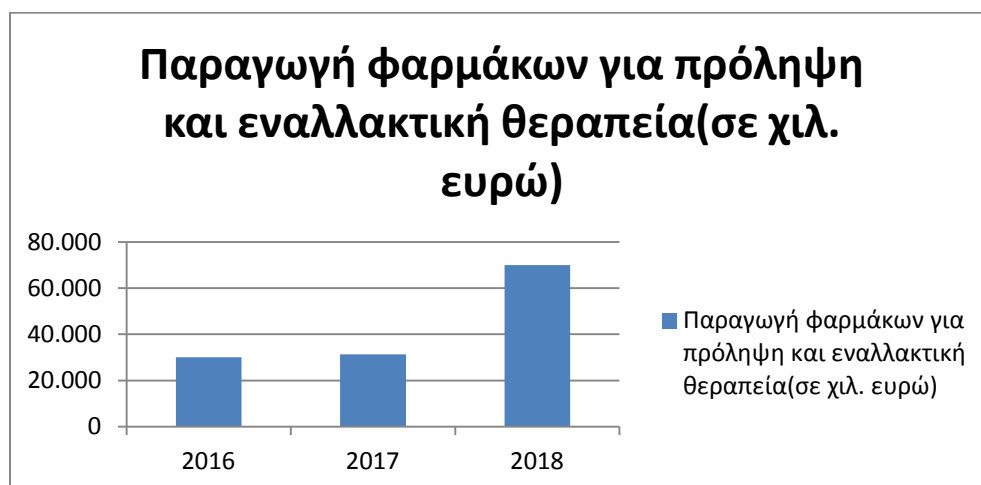
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2019	Γ' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2018	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ
-----------	-------------------	-------------------	---------------------

	ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ	
ΣΥΝΟΛΟ	163,2	100%	148,4	100%	9,97%
ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ:	156,2	95,7%	140,9	94,9%	10,86%
• ΜΗ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ	59,7	36,6%	48,1	34,1%	24,12%
• ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ:	96,5	59,1%	92,8	65,9%	3,99%
○ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	96,4	59,1%	92,7	65,8%	3,99%
○ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ ΜΕ CVR		0,01%		0%	
○ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ ΜΕ CV		0,02%	0,03	0%	
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	7,1	4,3%	7,6	5,1%	-6,58%

Πηγή: Cegedim, Pharma and Hospital Report

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Διαγραμμα II: Παραγωγή φαρμάκων για πρόληψη και εναλλακτική θεραπεία

(Πηγή: Eurostat, Επεξεργασία FDR Center)

Πίνακας III: Αξία φαρμάκων ανά κατηγορία για το Α' τετράμηνο του 2019 και για το Γ' τετράμηνο του 2018

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2019		Γ' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2018		ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΕΤΡΑΜΗΝΩΝ
	ΑΞΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚΑΤ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΞΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚΑΤ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ	

	ΕΥΡΩ)		ΕΥΡΩ)		
ΣΥΝΟΛΟ	997,42	100%	804,68	100%	23,95%
ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ:	885,30	88,8%	701,91	87,2%	26,13%
• ΜΗ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ	226,90	22,8%	178,30	25,4%	27,26%
• ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ:	658,40	66%	523,59	74,6%	25,75%
○ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	506,85	50,8%	481,95	68,7%	5,17%
○ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ ΜΕ CVR	132,40	13,3%	22,80	3,2%	480,77%
○ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΑ ΜΕ CV	19,14	1,9%	18,84	2,7%	1,60%
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	112,12	11,2%	102,77	12,8%	9,09%

Πηγή: Cegedim, Pharma and Hospital Report
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Στους ακόλουθους πίνακες εξειδικεύονται η αξία των πωλήσεων και ο αριθμός των πωληθέντων φαρμάκων, για την θεραπευτική κατηγορία ATC1, για το Α' τετράμηνο του 2019 και το Γ' τετράμηνο του 2018. Συνοδεύονται από την μέση τιμή και την αξία (σε ισοτιμία αγοραστικής δύναμης) των προϊόντων για κάθε υποκατηγορία.

Οι πωλήσεις φαρμάκων για τις υποκατηγορίες A, L, C, J, N, R, M κατέχουν περίπου το 85% των πωλήσεων της Θεραπευτικής Κατηγορίας 1 (ATC 1) και στα δύο τετράμηνα. Η υψηλότερη μέση τιμή παρατηρείται στην υποκατηγορία L (αντινεοπλασματικά και ανοσορρυθμιστικοί παράγοντες) και ξεπερνά τα 600 RON και για τις δύο χρονικές περιόδους.

Πίνακας IV: Μονάδες πωληθέντων φαρμάκων για τις υποκατηγορίες της ATC1, μέση τιμή και αξία των προϊόντων για το Α' τετράμηνο του 2019

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1 (ATC1)	Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2019		ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ (EUR)	ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ (PPP)
	ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ		ΑΞΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚΑΤ. EUR)
ΣΥΝΟΛΟ	621,7	100%	5,84	3.637,88
A - Πεπτική οδός και Μεταβολισμός	130	24,40%	5,11	663,79
L - Αντινεοπλασματικά και Ανοσορρυθμιστικοί παράγοντες	3,5	0,70%	147,44	520,80
C - Καρδιαγγειακό σύστημα	142,6	26,80%	3,31	470,31
J - Φάρμακα κατά των λοιμώξεων για συστηματική χρήση	37,9	7,10%	16,27	616,46
N - Νευρικό σύστημα	98	18,40%	3,74	365,84
R - Αναπνευστικό σύστημα	72,8	13,70%	3,93	285,73
M - Μυοσκελετικό σύστημα	48	9,00%	1,03	175,59

ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ A, L, C, J, N, R, M	532,8	85,70%	5,82	3.098,52
Άλλες υποκατηγορίες (B, D, G, H, P, S, V)	88,9	14,30%	6,06	539,34

Πηγή: Cegedim, Pharma and Hospital Report
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Πίνακας V: Μονάδες πωληθέντων φαρμάκων για τις υποκατηγορίες της ATC1, μέση τιμή και αξία των προϊόντων για το Γ' τετράμηνο του 2018

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1 (ATC1)	Γ' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2018		ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ (EUR)	ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ (PPP)
	ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ (ΣΕ ΕΚΑΤ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ		ΑΞΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΣΕ ΕΚΑΤ. EUR)
ΣΥΝΟΛΟ	602,3	100%	1,14	3.271,92
A - Πεπτική οδός και Μεταβολισμός	124,4	24,1%	4,92	611,99
L - Αντινεοπλασματικά και Ανοσορρυθμιστικοί παράγοντες	3,5	0,7%	133,54	468,48
C - Καρδιαγγειακό σύστημα	140,7	27,3%	3,29	461,32
J - Φάρμακα κατά των λοιμώξεων για συστηματική χρήση	37,7	7,3%	12,12	457,24
N - Νευρικό σύστημα	95,9	18,6%	3,67	351,91
R - Αναπνευστικό σύστημα	67,4	13,1%	3,85	258,96
M - Μυοσκελετικό σύστημα	46,5	9%	3,33	155,07
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ A, L, C, J, N, R, M	516,2	85,7%	5,35	2.764,98
Άλλες υποκατηγορίες (B, D, G, H, P, S, V)	86,1	14,3%	1,59	506,94

Πηγή: Cegedim, Pharma and Hospital Report
Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

4. Αγοραστική συμπεριφορά

Σύμφωνα με μία μελέτη της Coface, το 2018, η μηνιαία δαπάνη που προορίζεται για αγορά φαρμακευτικών προϊόντων αποτελούσε το 10% (περίπου 15 EUR) των συνολικών μηνιαίων δαπανών. Οι δαπάνες για φαρμακευτικά προϊόντα ήταν μικρότερες σε αξία μόνο από τις δαπάνες για καπνά και καύσιμα από την κατηγορία των μη τροφίμων. Αυτό ίσως να είναι αποτέλεσμα του μικρού ποσού που

διατίθεται από τον προϋπολογισμό για τις επιδοτήσεις φαρμάκων. Το 2017, αυτό το ποσό έφθανε περίπου τα 75 ευρώ ανά άτομο και ήταν το χαμηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συγχρόνως, τα τελευταία χρόνια, οι πωλήσεις μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων παρουσιάζουν μεγάλη αύξηση, καθώς ικανοποιούν απλές ανάγκες των πολιτών, των οποίων το εισόδημα έχει αυξηθεί. Οι εταιρείες δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον στα προϊόντα αυτής της κατηγορίας, καθώς οι τιμές τους δεν ελέγχονται από το κράτος παρά μόνο από τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς. Επίσης, μέσω αυτών, μπορούν να καλύψουν προβλήματα ρευστότητας και να αυξήσουν τα έσοδά τους.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι, σύμφωνα με μία μελέτη της Εθνικής Ακαδημίας Επιστημών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, η Ρουμανία βρέθηκε στην 6^η θέση παγκοσμίως όσον αφορά την κατανάλωση ημερήσιας δόσης αντιβιοτικών ανά κάτοικο για το 2015.

Η Ρουμανία, βέβαια, βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις σε ευρωπαϊκές κατατάξεις όσον αφορά την κατά κεφαλήν κατανάλωση φαρμάκων. Σύμφωνα με την Εμπορική Ένωση των Παραγωγών Βιομηχανικών Ιατρικών Φαρμάκων στη Ρουμανία (PRIMER), αυτό συμβαίνει, καθώς η πρόσβαση σε θεραπευτικές λύσεις είναι περιορισμένη.

Για το 2017, το ποσό του προϋπολογισμού που χρησιμοποιούταν για επιδοτήσεις φαρμάκων ήταν το χαμηλότερο στην Ε.Ε. και έφθανε τα 1,29 δις. EUR, δηλαδή τα 75 ευρώ ανά άτομο.

Από το 2015, οι τιμές των φαρμάκων στη Ρουμανία έχουν σταθεροποιηθεί στο χαμηλότερο επίπεδο στην Ε.Ε., αλλά, από το 2012, έχει καθιερωθεί ένας νέος φόρος. Αυτός ο "clawback" ειδικός φόρος, ο οποίος επιβάλλεται στα φάρμακα και προκύπτει από την διαφορά μεταξύ της εκτιμώμενης αξίας των φαρμάκων που θα δαπανήσει το δημόσιο ανά τρίμηνο και της πραγματικής αξίας των πωλήσεων, έχει οδηγήσει στην εξαφάνιση πάνω από 2.000 φθηνών φαρμάκων τα τελευταία τρία χρόνια, σύμφωνα με τους παραγωγούς. Οι καταναλωτές-ασθενείς πρέπει πλέον να αγοράζουν την πιο ακριβή εναλλακτική και αυτό δημιουργεί την εντύπωση ότι οι τιμές έχουν αυξηθεί.

5. Εξωτερικό Εμπόριο

Ανάλυση εξαγωγών-εισαγωγών

Στη ρουμανική αγορά συμμετέχει ένας σημαντικός αριθμός εγχώριων εταιριών παραγωγής φαρμάκων. Πάραυτα, ο όγκος των εισαγωγών σε φαρμακευτικά προϊόντα είναι μεγάλος προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του καταναλωτικού κοινού.

Το 2016, η αξία των εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων της Ρουμανίας ανήλθε σε 706 εκατ. ευρώ, ενώ η αξία των εισαγωγών σε φαρμακευτικά προϊόντα έφτασε τα 2.744 εκατ. ευρώ. Οι προαναφερθείσες εμπορικές συναλλαγές μεταφράζονται ως έλλειμμα της τάξεως των 2.034 εκατ. ευρώ στο εμπορικό ισοζύγιο της Ρουμανίας στον τομέα αυτόν.

(αξία σε εκατ.ευρώ)	2018	2017	2016
Εισαγωγές στη Ρουμανία	2.994,6	2.945,4	2.744
Ρουμανικές Εξαγωγές	548	512,4	706
Ισοζύγιο	-2.446,6	-2.433	-2.038

Πηγή: INS

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Η αξία των εισαγωγών της Ρουμανίας σε φάρμακα από όλο τον κόσμο έχει παρουσιάσει αύξηση την τριετία 2016-18. Ειδικότερα, το 2018 αυξήθηκε κατά 1,67% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ο τομέας των φαρμάκων αποτελεί το 3,61% της αξίας των συνολικών εισαγωγών της Ρουμανίας. Από τις συνολικές εισαγωγές φαρμάκων, το 91,31% αποτελούν οι εισαγωγές από τις χώρες της Ε.Ε.

Πίνακας VI: Εισαγωγές της Ρουμανίας, για τα έτη 2016, 2017, 2018

	2018 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	2017 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	2016 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2018
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	82.866,8	75.598,4	67.344,5	9,61%
ΑΞΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2.994,6	2.945,4	2.744,0	1,67%
ΑΞΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	2.734,5	2.619,6	2.399,2	4,4%

Πηγή: INS

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Στον ακόλουθο πίνακα απεικονίζονται η αξία των ρουμανικών εισαγωγών σε φάρμακα και τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. από τα οποία προέρχονται, για τα έτη 2016, 2017, 2018. Πρώτες χώρες-εισαγωγείς είναι η Γερμανία, η Ουγγαρία και η Ολλανδία, ενώ η Ελλάδα βρίσκεται στην 17^η θέση στην εν λόγω κατάταξη. Παρότι η Λετονία και η Λιθουανία κατατάσσονται χαμηλά, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2018 κατέγραψαν σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2017.

Πίνακας VII: Εισαγωγές της Ρουμανίας από τις χώρες της Ε.Ε., για τα έτη 2016, 2017, 2018

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	2018 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	2017 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	2016 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2018/2017
1	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	566,3	491,4	415,4	15,2%
2	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	503,7	394,7	370,3	27,6%
3	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	276,8	319,2	376,2	-13,3%
4	ΓΑΛΛΙΑ	199,8	217,7	177,6	-8,2%
5	ΒΕΛΓΙΟ	171,9	160,6	178,5	7,0%
6	ΑΥΣΤΡΙΑ	160,5	150,1	141,3	6,9%
7	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	142,2	101,8	70,2	39,7%
8	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	133,5	157,2	127,5	-15,1%
9	ΙΤΑΛΙΑ	130,4	186,8	172,7	-30,2%
10	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	125,0	120,3	109,5	3,9%
11	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	67,4	61,9	33,9	8,9%
12	ΔΑΝΙΑ	64,2	60,1	54,4	6,8%
13	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	58,6	61,1	36,9	-4,1%
14	ΠΟΛΩΝΙΑ	39,4	29,5	23,2	33,6%
15	ΙΣΠΑΝΙΑ	21,6	20,5	12,6	5,4%
16	ΜΑΛΤΑ	15,0	31,9	59,2	-53,0%
17	ΕΛΛΑΔΑ	13,4	15,3	10,5	-12,4%
18	ΚΥΠΡΟΣ	13,1	8,5	9,0	54,1%
19	ΤΣΕΧΙΑ	12,9	11,1	9,8	16,2%
20	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	5,6	5,4	2,9	3,7%
21	ΣΟΥΗΔΙΑ	4,9	4,1	0,4	19,5%
22	ΚΡΟΑΤΙΑ	3,0	4,5	2,2	-33,3%
23	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	2,8	3,7	3,3	-24,3%
24	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1,9	2,0	1,3	-5,0%
25	ΛΕΤΟΝΙΑ	0,2	0,1	0,1	100,0%
26	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	0,2	0,1	0,2	100,0%
27	ΕΣΘΟΝΙΑ				

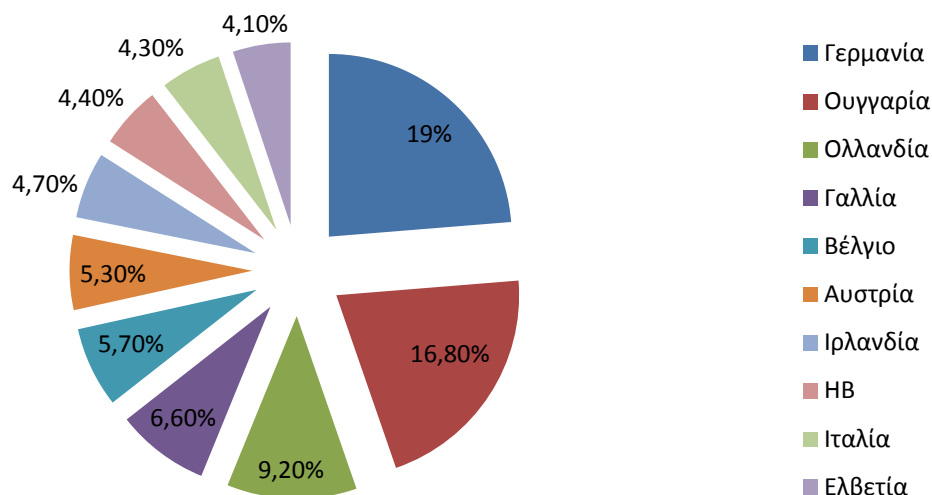
Πηγή: INS

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Σχηματικά, οι ρουμανικές εισαγωγές φαρμάκων μπορούν να αποδοθούν ως εξής:

Διάγραμμα I: Κυριότεροι προμηθευτές φαρμάκων στη ρουμανική αγορά (80% των συνολικών εισαγωγών της Ρουμανίας σε φάρμακα)

Προμηθευτές ανά χώρα προέλευσης

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται η αξία των ρουμανικών εξαγωγών και οι χώρες της Ε.Ε. προς τις οποίες κατευθύνονται τα προϊόντα για τα έτη 2016, 2017, 2018. Πρώτες αγορές είναι η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, με σημαντική διαφορά στην αξία τους. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 21^η θέση στην εν λόγω κατάταξη, καθώς στον τομέα των φαρμάκων αποτελεί χώρα-εξαγωγέα.

Πίνακας VIII: Εξαγωγές της Ρουμανίας στις χώρες της Ε.Ε., για τα έτη 2016, 2017, 2018

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	2018 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	2017 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	2016 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2018
1	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	151,4	126,1	143,0	20,1%
2	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	71,5	72,5	72,6	-1,4%
3	ΤΣΕΧΙΑ	54,7	49,8	57,5	9,8%
4	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	51,3	42,9	31,9	19,6%
5	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	50,8	38,4	21,6	32,3%
6	ΠΟΛΩΝΙΑ	36,3	59,5	27,8	-39,0%
7	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	30,7	29,6	37,7	3,7%
8	ΓΑΛΛΙΑ	23,5	19,5	24,3	20,5%
9	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	13,6	11,0	11,6	23,6%
10	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	11,9	8,3	9,5	43,4%
11	ΙΤΑΛΙΑ	9,5	8,6	11,2	10,5%
12	ΔΑΝΙΑ	8,5	12,6	25,7	-32,5%
13	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	6,2	7,8	4,4	-20,5%
14	ΒΕΛΓΙΟ	4,3	5,9	5,1	-27,1%
15	ΙΣΠΑΝΙΑ	4,2	2,3	2,0	82,6%
16	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	3,9	2,2	1,5	77,3%

17	ΛΕΤΟΝΙΑ	2,8	2,3	1,1	21,7%
18	ΣΟΥΗΔΙΑ	2,8	3,3	3,3	-15,2%
19	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	2,4	0,9	0,8	166,7%
20	ΑΥΣΤΡΙΑ	2,3	3,1	4,9	-25,8%
21	ΕΛΛΑΔΑ	2,3	4,1	2,0	-43,9%
22	ΚΡΟΑΤΙΑ	1,7	0,7	0,5	142,9%
23	ΚΥΠΡΟΣ	0,7	0,2	1,0	250,0%
24	ΜΑΛΤΑ	0,7	0,5	1,3	40,0%
25	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	0,4		0,1	
26	ΕΣΘΟΝΙΑ	0,3	0,2	0,2	50,0%
27	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ				
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.		548,4	512,4	502,7	7,0%

Πηγή: INS

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

6. Διμερές εμπόριο Ελλάδας-Ρουμανίας

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων (προϊόντα κεφ. 30 Σ.Ο.), η αξία του διμερούς εμπορίου μειώθηκε το 2018 σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, η αξία των εξαγωγών της Ελλάδας προς τη Ρουμανία είναι μεγαλύτερη από την αξία των εισαγωγών της. Αναλυτικότερα, η αξία των εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων από την Ελλάδα στη Ρουμανία το 2018 αποτέλεσε το 1,32% της συνολικής αξίας των εξαγωγών της χώρας μας προς τη Ρουμανία. Το ίδιο έτος, από τη συνολική αξία των εισαγόμενων προϊόντων που έλαβε η χώρα μας από τη Ρουμανία, η αξία των φαρμακευτικών προϊόντων είχε μερίδιο της τάξεως του 0,46%.

Στον παρακάτω πίνακα αναγράφεται η συνολική αξία του διμερούς εμπορίου φαρμάκων Ελλάδας-Ρουμανίας, σε ευρώ, για την τριετία 2016-18. Για το 2018, οι εξαγωγές μας προς τη Ρουμανία ανήλθαν σε 12.474.618 ευρώ, μειωμένες κατά 9,77% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ η αξία των εισαγωγών της Ελλάδας από τη Ρουμανία ήταν της τάξεως των 4.392.717 ευρώ, μειωμένες κατά 34,16%.

Πίνακας ΙΧ: Ελληνικών εισαγωγών και εξαγωγών από και προς τη Ρουμανία, για τα έτη 2016, 2017, 2018

	2018 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	2017 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	2016 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2018
ΑΞΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	12.474.618	13.824.601	9.249.572	-9,77%

ΑΞΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	4.392.717	6.671.646	5.757.633	-34,16%
---	-----------	-----------	-----------	---------

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Στον επόμενο πίνακα εξειδικεύονται (σε οκταψήφιους κωδικούς) οι εξαγωγές μας προς τη Ρουμανία για τα σημαντικότερα φαρμακευτικά προϊόντα για τα έτη 2016, 2017 και 2018. Όπως φαίνεται, το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής αξίας των εξαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων της Ελλάδας προς τη Ρουμανία κατέχουν ορισμένα φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση (με CN8: 30049000), των οποίων η αξία έφθασε τα 11.296.939 ευρώ. Ωστόσο, πολύ μεγάλη αύξηση της τάξεως του 669,40% παρουσίασαν και κάποια φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση, που περιέχουν αλκαλοειδή ή τα παράγωγά τους (με CN8: 30044900).

Πίνακας Χ: Εξαγωγές σε φαρμακευτικά προϊόντα από την Ελλάδα στη Ρουμανία για τα έτη 2016, 2017, 2018

CN8	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2018 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	2017 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	2016 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2018
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (30)	12.474.618	13.824.601	9.249.572	-9,77%
'30049000'	Άλλα φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση	11.296.939	12.576.225	8.179.957	-10,17%
30045000'	Άλλα φάρμακα που περιέχουν βιταμίνες ή άλλα προϊόντα της κλάσης 2936	401.796	674.215	219.801	-40,41%
'30059010'	Βαμβάκι και είδη από βαμβάκι, εμποτισμένα ή καλυμμένα με ουσίες φαρμακευτικές ή συσκευασμένα για λιανική πώληση	208.247	176.414	172.521	18,04%
'30044900'	Άλλα φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση, που περιέχουν αλκαλοειδή ή τα παράγωγά τους	122.673	15.944		669,40%
'30061010'	Ράμματα αποστειρωμένα	104.796	59.318	63.153	76,67%
'30042000'	Που περιέχουν άλλα αντιβιοτικά	104.363	177.492	432.669	-41,20%
'30063000'	Παρασκευάσματα σκιατικά για ακτινογραφικές εξετάσεις. Διαγνωστικά αντιδραστήρια που έχουν επινοηθεί	60.723			
'30043900'	Άλλα φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση, που περιέχουν ορμόνες ή άλλα προϊόντα της κλάσης 2937	40.362			
'30059031'	Γάζες και είδη από γάζα, εμποτισμένα ή καλυμμένα με ουσίες φαρμακευτικές ή συσκευασμένα για λιανική πώληση	27.553	53.312	26.057	-48,32%
'30021200'	Αντιοροί και άλλα κλάσματα του αίματος	18.762	3.692		408,18%
'30039000'	Άλλα φάρμακα που δεν παρουσιάζονται σε μορφή δόσεων, ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	9.672	15.804		-38,80%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

Στον κλάδο των εισαγωγών φαρμακευτικών προϊόντων της Ελλάδας από τη Ρουμανία το 2018, σημαντική ήταν η αξία για την κατηγορία "επίδεσμοι εμποτισμένοι ή καλυμμένοι με ουσίες

φαρμακευτικές ή συσκευασμένοι για λιανική πώληση, από υφαντικές ύλες, άλλα εκτός από γάζες, αυτοκόλλητους επιδέσμους, βάτες" (με CN8: 30059050) και για ορισμένα φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση (με CN8: 30049000), των οποίων η αξία ανήλθε σε 2.578.497 ευρώ και 1.038.495 ευρώ, αντιστοίχως. Στον ακόλουθο πίνακα εξειδικεύονται (σε οκταψήφιους κωδικούς) οι εισαγωγές μας από τη Ρουμανία στα σημαντικότερα φαρμακευτικά προϊόντα για τα έτη 2016, 2017 και 2018.

Πίνακας XI: Εισαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων από τη Ρουμανία στην Ελλάδα για τα έτη 2016, 2017, 2018

CN8	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	2018 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	2017 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	2016 (ΑΞΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2017-2018
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (30)	4.392.717	6.671.646	5.757.633	-34,16%
'30059050'	Επίδεσμοι εμποτισμένοι ή καλυμμένοι με ουσίες φαρμακευτικές ή συσκευασμένοι για λιανική πώληση, από υφαντικές ύλες, άλλα εκτός από γάζες, αυτοκόλλητους επιδέσμους, βάτες	2.578.497	2.570.041	1.333.801	0,33%
'30049000'	Άλλα φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση	1.038.495	832.262	2.127.980	24,78%
'30045000'	Άλλα φάρμακα που περιέχουν βιταμίνες ή άλλα προϊόντα της κλάσης 2936	375.971	1.958.025	920.849	-80,80%
'30043900'	Άλλα φάρμακα σε μορφή δόσεων ή συσκευασμένα για λιανική πώληση, που περιέχουν ορμόνες ή άλλα προϊόντα της κλάσης 2937	220.175	638.108	1.094.679	-65,50%
'30042000'	Που περιέχουν άλλα αντιβιοτικά	149.197	390.024	225.391	-61,75%
'30061010'	Ράμματα αποστειρωμένα	30.382	17.718	23.242	71,48%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ

7. Ανταγωνισμός Δομή αγοράς - Δίκτυα διανομής

Οι κυριότερες εταιρείες διανομής και εισαγωγής φαρμακευτικών προϊόντων της Ρουμανίας σημείωσαν κύκλο εργασιών αξίας περίπου 4.343.674.593 ευρώ κατά το 2017. Οι εν λόγω εταιρείες τροφοδοτούν κυρίως τα φαρμακεία, αλλά και καταστήματα καλλυντικών για τα μη συνταγογραφούμενα προϊόντα, καθώς και καταστήματα ιατρικού εξοπλισμού. Τα τελευταία χρόνια, την τοπική διανομή κυριαρχεί η εταιρεία Mediplus (μέλος του ομίλου A&D Pharma) και η Farmexpert (η οποία ανήκει στον όμιλο Walgreens and Alliance Boots).

Στον κατωτέρω πίνακα παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες εταιρείες διανομής (βάσει κύκλου εργασιών) για το 2017, που δραστηριοποιούνται στη ρουμανική αγορά, καθώς και ορισμένες πληροφορίες για αυτές.

Πίνακας XII: Οι κυριότερες εταιρείες διανομής φαρμακευτικών προϊόντων της Ρουμανίας για το 2017

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΒΑΣΕΙ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΟΝΟΜΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2017 (EUR)	ΚΕΡΔΗ / ΖΗΜΙΕΣ 2017 (EUR)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ 2017	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
1	MEDIPLUS EXIM SRL	851.124.920	12.600.936	1.002	www.mediplus.ro
2	FARMEPERT D.C.I. SRL	646.816.644	22.681.855	959	www.farmexpert.ro
3	FILDAS TRADING SRL	582.830.991	25.323.113	895	www.fildas.ro
4	FARMEXIM SA	430.287.532	3.680.317	794	www.farmexim.ro
5	SANOFI ROMANIA SRL	241.056.994	15.931.425	170	www.sanofi.ro
6	PHARMAFARM SA	210.409.826	1.206.826	489	www.pharmafarm.ro
7	PFIZER ROMANIA SRL	167.968.683	9.181.253	164	www.pfizer.ro
8	EUROPHARM HOLDIN SA	159.241.331	-1.486.856	421	www.gsk.com
9	NOVARTIS PHARMA SERVICES ROMANIA SRL	122.747.821	3.508.857	154	www.novartis.com.ro
10	SERMEDIC SRL	122.245.280	4.556.623	12	www.servier.ro
11	DONA. LOGISTICA SRL	118.008.979	1.783.969	131	www.gopharma.ro
12	ROMASTRU TRADING SRL	117.039.526	539.000	220	www.romastru.ro
13	ROPHARMA LOGISTIC SA	86.210.479	615.371	223	www.ropharma.ro
14	FARMACEUTICA REMEDIA DISTRIBUTION & LOGISTICS SRL	68.257.735	817.004	202	www.remediadl.ro
15	FRESENIUS NEPHROCARE ROMANIA SRL	60.552.982	4.328.149	1.080	www.nephrocare.ro
16	A & D PHARMA MARKETING & SALES SERVICES SRL	58.864.978	967.518	227	www.adpharma-ms.com/ro
17	PHARMNET PLUS SRL	53.229.629	3.846.019	34	pharmnet.ro
18	BOEHRINGER INGELHEIM RCV GMBH & CO KG VIENA SUCURSALA BUCURESTI	48.139.209	3.638.769	53	www.boehringer-ingelheim.com
19	ALVOGEN ROMANIA SRL	47.851.731	-553.668	102	www.alvogen.ro
20	MERCK ROMANIA SRL	43.479.832	1.030.519	54	www.merckgroup.com/ro
21	ACTAVIS SRL	36.937.154	2.105.736	11	www.actavis.com.ro
22	FARMAVET SA	35.966.010	282.179	403	www.farmavet.ro

23	ONEDIA DISTRIBUTION SRL	34.406.327	156.487	283	(+4) 0372 197 800
N/A	ROCHE ROMANIA SRL	N/A	N/A	N/A	www.roche.ro
N/A	ASTRAZENECA PHARMA SRL	N/A	N/A	N/A	www.astrazeneca.com

Πηγή: Major Companies in Romania 2018

Στον ακόλουθο πίνακα περιγράφονται οι 15 σημαντικότερες αλυσίδες φαρμακείων στη Ρουμανία, για το 2017, με τον κύκλο εργασιών τους, τα κέρδη ή τις ζημίες τους, τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολούν και τα στοιχεία επικοινωνίας τους. Όπως φαίνεται, η αλυσίδα φαρμακείων Sensiblu αποτελεί την ηγέτιδα εταιρεία στον κλάδο, με κύκλο εργασιών, για το 2017, 361.758.847 ευρώ. Ακολουθούν η S.I.E.P.C.O.F.A.R. με 192.755.877 ευρώ και η Help Net Farma με 128.202.914 ευρώ.

Πίνακας XIII: Οι 15 μεγαλύτερες αλυσίδες φαρμακείων βάσει κύκλου εργασιών για το 2017

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΒΑΣΕΙ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΟΝΟΜΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2017 (EUR)	ΚΕΡΔΗ / ΖΗΜΙΕΣ 2017 (EUR)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ 2017	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
1	SENSIBLU SRL	361.758.847	4.716.105	2829	www.sensiblu.ro
2	S.I.E.P.C.O.F.A.R. SA	192.755.877	2.903.315	1946	www.farmaciledona.ro
3	HELP NET FARMA SA	128.202.914	5.443.793	1495	www.helpnet.ro
4	CATENA HYGEIA SRL	91.850.016	5.781.373	682	www.catena.ro
5	ROPHARMA SA	74.627.342	1.570.865	745	www.ropharma.ro
6	FARMACIA TEI SRL	67.824.472	2.799.302	281	comenzi.farmaciatei.ro
7	FARMACEUTICA ARGESFARM SA	61.049.551	1.944.681	468	www.fildas.ro
8	MED-SERV UNITED SRL	59.344.753	6.332.188	265	www.catena.ro
9	LAVIRA TRANSPORT SRL	35.953.055	2.334.329	291	(+4) 0247 310 389
10	MYOSOTIS FARM SRL	33.743.941	1.357.466	32	(+4) 0236 479 422
11	GEDEON RICHTER FARMACIA SA	33.560.399	181.185	398	www.richter-farmacia.ro
12	BLD PHARMA SRL	31.299.074	74.645	0	www.farmacielebelladonna.ro
13	VILEUS MED-COM SRL	31.133.349	2.718.139	226	(+4) 0248 251 250
14	TRI FARM SRL	26.123.232	1.333.058	278	(+4) 0244 586 165
15	AMGEN ROMANIA SRL	23.964.658	1.033.589	38	www.amgen.ro

Πηγή: Major Companies in Romania 2018

Οι ρουμανικές αρχές αρμόδιες για τον ανταγωνισμό ενέκριναν τη συμφωνία με την οποία η Penta Investment, η ιδιοκτήτρια εταιρεία της Dr.Max, του μεγαλύτερου δικτύου φαρμακείων στην Κεντρική Ευρώπη, θα εξαγοράσει τη ρουμανική αλυσίδα φαρμακείων Belladonna. Από τα τέλη του 2017, στην Penta Investment ανήκει και η A&D Pharma Group, η οποία διαχειρίζεται τα φαρμακεία Sensiblu και Punkt.

Οι ελληνικών συμφερόντων εταιρείες καλλυντικών Frezyderm, Korres και Arivita έχουν ενσωματωθεί τα τελευταία χρόνια στη ρουμανική αγορά. Προϊόντα των προαναφερθεισών εταιρειών συναντώνται σε φαρμακεία της Ρουμανίας, όπως στις αλυσίδες BebeTei, FARMACIA TEI, SENSIBLU, ή και σε ηλεκτρονικά φαρμακεία. Ακόμα, η εταιρεία Arivita έχει αποκλειστικά δικό της φυσικό κατάστημα στο Βουκουρέστι και συγκεκριμένα στο Baneasa Shopping City Complex.

Είναι άξιο αναφοράς ότι πολλές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων δραστηριοποιούνται στον τομέα εισαγωγής και διανομής φαρμάκων, αλλά και ιατρικού εξοπλισμού. Στον ακόλουθο πίνακα αναφέρονται ορισμένες από αυτές συνοδευόμενες από τα στοιχεία επικοινωνίας τους.

Πίνακας XIV: Εταιρείες ελληνικών συμφερόντων στον τομέα εισαγωγής και διανομής φαρμάκων και ιατρικού εξοπλισμού

ΟΝΟΜΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	FAX	E-MAIL	ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ
BIOGENEROM (BIOGENEA PHARMACEUTICAL S)	+4 021 233 92 15	+4 021 233 91 91	mariana@biogenerom.ro	
BIOGENESIS	+4 031 104 04 82 - 65			biogenea.eu
DIAMEDIX SRL	+4 021 668 88 66 - 69	+4 021 668 88 66 - 69	office@diamedix.ro	www.diamedix.ro
GENESIS PHARMA	+4 021 403 4075	+4 021 403 4075	asubtirica@genesispharma.com ; abondoc@genesispharma.com	www.genesispharma.com
IMEDICA S.A.	+4 021 319 77 50 +4 021 252 71 79	+4 021 319 77 51	office@imedica.ro	www.imedica.ro
INTERNATIONAL HEALTHCARE SYSTEMS SA	+4 021 308 21 00	+4 021 308 21 80	info@ihsromania.eu ; george_sofianos@sofmedica.eu	
MEDSANA BUCHAREST MEDICAL CENTER	+4 021 9607 +4 021 408 78 00	+4 021 402 80 76	office@medsana.ro ; cv@medsana.ro	www.medsana.ro

PAPAPOSTOULOU S.R.L. (PMEC - PAPAPOSTOULOU MEDICAL EQUIPMENT CENTER)	+4 021 321 22 23 - 25	+4 021 321 22 26	info@pmec.ro ; info@papapostolou.gr ; nicos@papapostolou.gr ; robertina.margineanu@pmec.ro	www.pmec.ro
SANTE INTERNATIONAL S.A.	+4 021 252 55 43 +4 021 252 65 92	+4 021 252 31 77 +4 021 252 04 01	contact@sante.ro	www.sante.ro
SOFMEDICA SRL	+4 021 308 21 00	+4 021 308 21 80	george_sofianos@sofmedica.eu ; info@sofmedica.ro	www.techs2life.com
SPECIMED RONTIS	+4 031 432 62 11 - 12 - 13	+4 031 326217	phillip.kotsis@rontis.com	rontis.gr
SPYTHA MED SRL	+4 021 340 41 70 - 80 +4 0746 168 318	+4 021 340 41 47	spythamed@gmail.com	
STARMED GENERAL	+4 021 330 32 11 -12	+4 021 330 32 27	office@starmed.ro	
STERIL ROMANIA	+4 021 460 07 79 - 74 - 61 +4 0372 900 394 - 395 - 396	+4 021 460 00 14	office@steril.ro ; sales@steril.ro	www.steril.ro

8. Θεσμικό πλαίσιο

Νομικό πλαίσιο που διέπει την αγορά φαρμάκων

Ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ρουμανία δεν επιτρέπει κανένα φαρμακευτικό προϊόν να κυκλοφορεί στην αγορά της δίχως να έχει λάβει την απαραίτητη άδεια που δίδεται είτε από την Εθνική Υπηρεσία Φαρμάκων και Ιατρικών Συσκευών (National Agency for Medicines and Medical Devices, NAMMDR) είτε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω μίας κεντρικής διαδικασίας.

Όσον αφορά την τιμολόγηση στη Ρουμανία, υπάρχουν δύο κατάλογοι με τιμές:

1. CANAMED, δηλαδή ο Εθνικός Κατάλογος φαρμακευτικών προϊόντων που επιτρέπεται να τοποθετηθούν στη ρουμανική αγορά, και

2. Public Catalogue, δηλαδή ο Δημόσιος Εθνικός Κατάλογος Τιμών.

Ο CANAMED περιλαμβάνει τις ανώτατες τιμές των εγκεκριμένων φαρμακευτικών προϊόντων που διατίθενται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την εταιρεία που κατοχύρωσε το προϊόν, τους αντιπροσώπους της ή τους διανομείς της. Οι εταιρείες αυτών των φαρμακευτικών προϊόντων έχουν υπογράψει συμβόλαιο με το Υπουργείο Υγείας, τα Ταμεία Ασφάλισης ή άλλους δημόσιους φορείς.

Ο Public Catalogue περιλαμβάνει τις ανώτατες τιμές των εγκεκριμένων φαρμακευτικών προϊόντων που διατίθενται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο από κοινοτικά φαρμακεία και τοπικές μονάδες διανομής. Τα φαρμακευτικά αυτά προϊόντα δε δεσμεύονται από κάποιο συμβόλαιο με τους κρατικούς φορείς.

Όσον αφορά τη τιμή των προϊόντων που εντάσσονται στην πρώτη κατηγορία, η προτεινόμενη τιμή από τον παρασκευαστή πρέπει να είναι μικρότερη ή ίση με τη χαμηλότερη τιμή που επικρατεί για το ίδιο φαρμακευτικό προϊόν σε άλλες χώρες που μπορούν να συγκριθούν με τη Ρουμανία. Οι χώρες αυτές είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Λιθουανία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Σλοβακία, η Ισπανία και η Τσεχία.⁶

Η προτεινόμενη τιμή από τον παρασκευαστή προϊόντων που εντάσσονται στον Public Catalogue ισούται με τον αριθμητικό μέσο των τριών χαμηλότερων τιμών που ισχύουν για το ίδιο φαρμακευτικό προϊόν σε άλλες χώρες που μπορούν να συγκριθούν με τη Ρουμανία και είναι οι προαναφερθείσες.⁷

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το νομικό πλαίσιο μπορούν να βρεθούν στις ακόλουθες ιστοσελίδες:

Εθνική Υπηρεσία Φαρμάκων και Ιατρικών Συσκευών: <https://www.anm.ro/en/>

Υπουργείο Υγείας της Ρουμανίας: <http://www.ms.ro/>

Εθνικό Ταμείο Ασφάλισης Υγείας: <http://www.cnas.ro/default/index/index/lang/EN>

Γενόσημα φάρμακα

Ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ρουμανία εφαρμόζει τους κανονισμούς που ισχύουν και στην υπόλοιπη Ένωση. Ο πιο πρόσφατος Κανονισμός που αφορά στα γενόσημα φάρμακα είναι ο υπ' αριθμόν 2019/933, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουλίου του 2019 και τροποποιεί τον Κανονισμό υπ' αριθμόν 469/2009. Σύμφωνα με τον νέο αυτόν Κανονισμό, θεσπίζεται εξαίρεση από την προστασία που παρέχουν τα συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας σε πρωτότυπα φάρμακα, εφόσον ο σκοπός είναι οι εξαγωγές (σε τρίτες χώρες όπου η προστασία του πρωτότυπου φαρμάκου δεν υφίσταται ή έχει

⁶ Η λίστα με τις χώρες ανανεώνεται ετησίως από το Υπουργείο Υγείας της Ρουμανίας.

⁷ Η λίστα με τις χώρες ανανεώνεται ετησίως από το Υπουργείο Υγείας της Ρουμανίας.

λήξει) και/ή η δημιουργία αποθεμάτων (κατά τους τελευταίους 6 μήνες της ισχύος των συμπληρωματικών πιστοποιητικών προστασίας).

Ο κανονισμός αυτός έχει ως στόχο να άρει τα ανταγωνιστικά μειονεκτήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι παραγωγοί των εν λόγω προϊόντων στις αγορές εκτός της Ένωσης. Για 3 χρόνια από την έναρξη ισχύος του Κανονισμού, αυτός θα αφορά μόνο συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας για τα οποία υπεβλήθη αίτηση την ημέρα έναρξης ισχύος του κανονισμού ή μετά από αυτήν.⁸

Ο τότε Ρουμάνος Υπουργός Οικονομίας Nicolae Bădălău προέβη στην εξής δήλωση σχετικά με τον νέο Κανονισμό: "Ο νέος κανονισμός θα επιτρέψει στους παρασκευαστές γενοσήμων που εδρεύουν στην ΕΕ να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις τους παρασκευαστές εκτός ΕΕ. Θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας υψηλής αξίας και θα δώσει ώθηση στη διαθεσιμότητα των γενόσημων φαρμάκων στην ΕΕ."

Ο Κανονισμός υπ' αριθμόν 2019/933 έχει αναρτηθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μπορεί να βρεθεί στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2019:153:FULL&from=EL>

Φαρμακευτική κάνναβη

Στη Ρουμανία, η χρήση κάνναβης για φαρμακευτικούς και ιατρικούς σκοπούς απαγορεύεται από την εθνική νομοθεσία. Υπό ορισμένες συνθήκες, η κάνναβη μπορεί να καλλιεργηθεί για ιατρικούς και επιστημονικούς λόγους, εφόσον έχει δοθεί άδεια από το Υπουργείο Γεωργίας.

Ωστόσο, το 2013, η νομοθεσία της χώρας σχετικά με τις ναρκωτικές ουσίες τροποποιήθηκε με σκοπό να διασφαλίσει ότι τα παράγωγα της κάνναβης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανακούφιση των ασθενών (κυρίως σε ασθένειες όπως είναι ο καρκίνος, η σκλήρυνση κατά πλάκας κ.α.) και την μείωση της συχνότητας των επιληπτικών κρίσεων. Δεν είναι, όμως, όλα τα προϊόντα από παράγωγα κάνναβης νόμιμα για φαρμακευτική χρήση. Πιο συγκεκριμένα, οποιοδήποτε προϊόν περιέχει πάνω από 0,2% THC δεν μπορεί να κυκλοφορήσει στη ρουμανική αγορά.

Τον Μάρτιο του 2019, ο Υπουργός Οικονομικών της Ρουμανίας Eugen Teodorovici ανέφερε ότι η βιομηχανία νόμιμης φαρμακευτικής κάνναβης μπορεί να αποτελέσει το μέλλον της χώρας. Κατά το ίδιο διάστημα, στο Υπουργείο Υγείας πραγματοποιούνταν συναντήσεις σχετικά με την αποποινικοποίηση της φαρμακευτικής κάνναβης. Μέχρι σήμερα, δεν έχει υπάρξει κάποια νομοθετική πρωτοβουλία που να αφορά σε αυτό το ζήτημα.

Παράλληλη διανομή φαρμακευτικών προϊόντων

---

⁸ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Δελτίο Τύπου, 14/05/2019.

Η παράλληλη διανομή έγκειται στη διανομή προϊόντων που έχουν εγκριθεί βάσει μίας κεντρικής διαδικασίας. Η διανομή γίνεται από ένα κράτος-μέλος σε ένα άλλο από μία φαρμακευτική εταιρεία, η οποία δεν είναι ο παραγωγός του προϊόντος και δεν κατέχει την προβλεπόμενη άδεια. Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπ' αριθμόν 726/2004, με σκοπό να είναι νόμιμη μία τέτοια διαδικασία, πρέπει πρώτα να ενημερωθεί η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Φαρμάκων και έπειτα να ικανοποιηθούν επιπρόσθετες προϋποθέσεις. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις προϋποθέσεις αυτές μπορούν να βρεθούν στην ακόλουθη ιστοσελίδα: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/post-authorisation/parallel-distribution>

9. Ηλεκτρονικές αγορές φαρμάκων

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν αγορές φαρμάκων ηλεκτρονικά. Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή Οδηγία υπ' αριθμόν 2011/62 και τον Κανονισμό 699/2014, η Ε.Ε. έχει εισάγει ένα κοινό λογότυπο το οποίο εμφανίζεται στις ιστοσελίδες των εγγεγραμμένων στους κρατικούς φορείς λιανοπωλητών. Αυτό αποσκοπεί στο να μπορεί ο καταναλωτής να αναγνωρίζει ότι πρόκειται για νόμιμους πωλητές φαρμάκων. Το λογότυπο συνοδεύεται από την εθνική σημαία των κρατών-μελών της Ε.Ε. (όπως και της Νορβηγίας, της Ισλανδίας και του Λιχτενστάιν) και από ένα κείμενο.

Όλα τα πιστοποιημένα ηλεκτρονικά φαρμακεία που δραστηριοποιούνται στα κράτη-μέλη της Ένωσης (και της Νορβηγίας, της Ισλανδίας και του Λιχτενστάιν) μπορούν να βρεθούν στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/falsified-medicines/buying-medicines-online>

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι ρουμανικές αρχές δεν έχουν αναρτήσει ακόμα κάποια επίσημη ιστοσελίδα, αλλά αναμένεται αυτό να γίνει σύντομα.

Περισσότερες τεχνικές πληροφορίες σχετικά με το λογότυπο μπορούν να βρεθούν στην παρακάτω ιστοσελίδα:

https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/files/eulogo/logosancointernet_charte_v2.pdf

10. Σχετικές Διμερείς Συμφωνίες

A) Συμφωνία για την αποφυγή της διπλής φορολογίας σχετικά με τους φόρους εισοδήματος και κεφαλαίου, Αθήνα 17/9/1991, (ισχύει από 7/4/1995, Νόμος 2279/1995, ΦΕΚ υπ' αριθμ. 9/26.01.1995),

Β) Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων (Ν. 2564/1998, ΦΕΚ 4/Α/13.1.1998, έναρξη ισχύος 12.6.1998),

Γ) Συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας για την Συνεργασία και Αμοιβαία Διοικητική Συνδρομή μεταξύ των Τελωνειακών τους Διοικήσεων (ισχύει από 1.12.2000),

Δ) Ναυτιλιακή Συμφωνία (Α.Ν. 55/1967, ΦΕΚ 133/Α/03.08.1967, έναρξη ισχύος 06.07.1968).

10. Συμπεράσματα

Ο κλάδος των φαρμακευτικών είναι ένας διαρκώς διευρυνόμενος κλάδος στη Ρουμανία (με αύξηση περί το 10% ετησίως κατά μέσο όρο την τελευταία δεκαετία). Η άνοδος της μεσαίας τάξης, η βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού στα αστικά κέντρα και η ευρύτερη ενημέρωση έχουν διαμορφώσει μια νέα καταναλωτική συνείδηση που συνίσταται αφ' ενός στην συνειδητοποίηση της ανάγκης για λελογισμένη και στοχευμένη χρήση φαρμάκων και, αφ' ετέρου, σε μεγαλύτερη κατανάλωση βιταμινών, συμπληρωμάτων διατροφής και φαρμάκων για πρόληψη ασθενειών. Αν και ακόμα η κάλυψη αρκετών φαρμάκων από ασφαλιστικά ταμεία είναι σε χαμηλά επίπεδα, σε σχέση με το μέσο όρο στην Ευρώπη, ωστόσο, παρατηρείται αύξηση τόσο στην παραγωγή όσο και στην κατανάλωση φαρμάκων (συνταγογραφούμενων και μη) στη χώρα.

Από τα μη συνταγογραφούμενα, τα πιο δημοφιλή είναι τα αντιπυρετικά, αναλγητικά και αντιφλεγμονώδη, τα φυτικά προϊόντα ενίσχυσης του πεπτικού συστήματος, τα συμπληρώματα διατροφής και τα δερμοκαλλυντικά. Άνοδο σταθερή παρουσιάζουν τα προϊόντα για παιδιά (δερματικές παθήσεις, βιταμίνες και σκευάσματα με ουσίες όπως echinacea, πρόπολη)

Όπως αναλύθηκε σε οικείο κεφάλαιο της εν λόγω μελέτης, σημαντικά εξαγωγίμα ελληνικά φαρμακευτικά προϊόντα είναι επίδεσμοι και γάζες, βαμβάκι, ράμματα, αντιοροί και βιταμίνες. Περαιτέρω, με βάση την παρατηρούμενη ζήτηση, προοπτικές παρουσιάζουν φάρμακα για την αντιμετώπιση προβλημάτων του καρδιαγγειακού, του πεπτικού και του νευρικού συστήματος.

Αρκετά δύσκολη είναι η πρόσβαση σε δίκτυα διανομής, καθώς πρόκειται συνήθως για μεγάλες εταιρίες, όχι πάντα ευχερώς προσεγγίσιμες (Πίνακας XII). Η τελική διοχέτευση στην αγορά γίνεται από μεγάλες αλυσίδες φαρμάκων (Πίνακας XIII). Σε ελληνικές εταιρίες παραγωγής και εξαγωγής φαρμάκων συνιστάται απ'ευθείας επαφή με τους διευθυντές πωλήσεων των μεγάλων αλυσίδων και παρουσίαση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των ελληνικών προϊόντων (φάρμακα βελτιωμένης φαρμακοτεχνικής μορφής, τιμές). Ο ανταγωνισμός είναι έντονος, ωστόσο, με δεδομένο ότι στη Ρουμανία λειτουργούν ιατρικά και διαγνωστικά κέντρα ελληνικών συμφερόντων (Πίνακας XIV), μία πρώτη προσέγγιση για νεοεισερχόμενες ελληνικές εταιρίες παραγωγής φαρμάκων θα μπορούσε να γίνει σε αυτό το πλαίσιο.

Βιβλιογραφία

Alexe, A. (2018, 04 11). *Business Review*. Ανάκτηση από Romania on the last place in EU for medical drugs consumption: <http://business-review.eu/news/romania-on-the-last-place-in-eu-for-medical-drugs-consumption-164887>

Alexe, A. (2018, 06 08). *Business Review*. Ανάκτηση από Cegedim: Romania's pharmaceutical market sees 6.6 pct growth in Q1 2018: <http://business-review.eu/business/cegedim-romanias-pharmaceutical-market-sees-6-6-pct-growth-in-q1-2018-172564>

Bendre, G. (2018, 03 29). *Business Review*. Ανάκτηση από Romania ranks 6th in the world for antibiotics consumption: <http://business-review.eu/news/romania-ranks-6th-in-the-world-for-antibiotics-consumption-163372>

Business Insider. (2019, 05 09). Ανάκτηση από <http://business-review.eu/news/romanias-pharmaceutical-sales-rose-by-23-pct-in-q1-2019-to-eur-981-mln-merck-replaces-abbvie-as-market-leader-200551>: <http://business-review.eu/news/romanias-pharmaceutical-sales-rose-by-23-pct-in-q1-2019-to-eur-981-mln-merck-replaces-abbvie-as-market-leader-200551>

Craciun, E. (2019). *ZFEnglish*. Ανάκτηση από Romania's Pharmaceutical Market Up 22% YoY To RON4.6B In 1Q/2019: <http://www.zfenglish.com/companies/romania-s-pharmaceutical-market-up-22-yoy-to-ron4-6b-in-1q-2019-18121865>

Dragan, A. (2018, 09 14). *Business Review*. Ανάκτηση από Ten percent of a Romanian household's monthly expenses are for pharmaceutical products: <http://business-review.eu/business/ten-percent-of-monthly-expenses-of-a-household-are-for-pharmaceutical-products-184327>

European Commission. (2017). *State of Health in the EU*. Ανάκτηση από Romania - 2017: https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/chp_romania_english.pdf

European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations. (2018). *EFPIA*. Ανάκτηση από The Pharmaceutical Industry in Figures: https://www.efpia.eu/media/361960/efpia-pharmafigures2018_v07-hq.pdf

European Medicines Agency. (n.d.). *Human Regulatory*. Ανάκτηση από Buying medicines online : <https://www.ema.europa.eu/en>

Gates, S. (2013, 05 10). *HuffPost*. Ανάκτηση από Romania To Allow Medicinal Use Of Marijuana Derivatives, But Drug Remains Illegal: https://www.huffpost.com/entry/romania-medical-marijuana-legal_n_4049658?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnLw&guce_referrer_sig=AQAAANyPjLimU9OL5EZWuNnJrX7LwkrRbnBGXc4NZhm-j1ft6WJ5T2zurKM7mJthAbhO5k-KKESQt_Y2_6AdopG0y8vmkKSBT1awYI

Romania Insider. (2019, 03 04). *Romania Insider*. Ανάκτηση από Penta Investment gets green light to purchase Romanian Belladonna pharmacies: <https://www.romania-insider.com/penta-investment-greelight-belladonna-purchase>

Romania Insider. (2019, 03 21). *Romania Insider*. Ανάκτηση από Romania's Govt. considers legalising cannabis for medical purposes: <https://www.romania-insider.com/romania-considers-legalising-cannabis>

Sandu, S. (2018). *Global Legal Insights*. Ανάκτηση από Pricing and Reimbursement 2018 - Romania: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/pricing-and-reimbursement-laws-and-regulations/romania>

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2019, 05 14). *Δελτίο Τύπου*. Ανάκτηση από Μέτρα της ΕΕ υπέρ των παρασκευαστών γενόσημων φαρμακευτικών προϊόντων: <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2019/05/14/eu-adopts-measures-in-support-of-generic-pharmaceuticals-producers/>

FRD Center, Pharmaceutical Production in Emerging Europe, 2019 Analysis
<http://www.frdcenter.ro/wp-content/uploads/2019/09/Pharma-Production-in-Emerging-Europe-An-FRD-Center-analysis-2019.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας XV: Οι μεγαλύτερες βάσει κύκλου εργασιών φαρμακευτικές εταιρείες για το 2017 στη Ρουμανία

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΒΑΣΕΙ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΟΝΟΜΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ 2017 (EUR)	ΚΕΡΔΗ / ΖΗΜΙΕΣ 2017 (EUR)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ 2017	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
1	TERAPIA SA	146.894.390	33.370.358	867	www.terapia.ro
2	JOHNSON & JOHNSON ROMANIA SRL	138.619.243	2.979.479	142	www.jnjconsumer.ro
3	ZENTIVA SA	100.343.041	23.407.113	511	www.zentiva.ro
4	GLAXOSMITHKLINE (GSK) SRL	92.721.438	2.801.128	142	ro.gsk.com
5	SANDOZ SRL	75.689.815	5.134.955	309	www.sandoz.ro
6	BIO EEL SRL	74.589.837	1.311.238	217	www.bioeel.ro
7	ANTIBIOTICE SA	73.910.258	7.740.949	1420	www.antibiotice.ro
8	TEVA PHARMACEUTICALS SRL	70.124.004	1.234.875	0	www.tevapharm.ro
9	GLAXOSMITHKLINE CONSUMER HEALTHCARE SRL	61.782.848	9.323.554	102	ro.gsk.com
10	BIOFARM SA	37.270.689	9.342.620	389	www.biofarm.ro
11	LABORMED-PHARMA SA	35.990.799	3.052.017	257	www.alvogen.ro
12	GEDEON RICHTER ROMANIA SA	33.792.718	-3.174.065	551	www.gedeon-richter.ro
13	INFOMED FLUIDS SRL	26.612.481	-1.165.567	408	www.infomedfluids.com
14	SERVIER PHARMA SRL	23.332.205	1.919.164	277	www.servier.ro
15	BIOTEHNOS SA	21.519.682	13.653.649	144	biotehnos.ro
16	ABBVIE SRL	20.923.035	633.932	122	www.abbvie.com
17	PASTEUR - FILIALA FILIPESTI SRL	17.930.787	4.346.401	229	www.pasteur.ro
18	SANDOZ PHARMA SERVICES SRL	17.209.647	492.236	178	www.sandoz.ro
19	FITERMAN PHARMA SRL	14.564.983	1.702.250	171	www.fitermanpharma.ro
20	MERCK SHARP & DOHME ROMANIA SRL	13.888.367	822.618	118	www.msdr.ro

21	HERBALIFE RO SRL	13.737.991	138.760	16	www.herbalife.ro
22	BERLIN-CHEMIE A.MENARINI SRL	13.678.604	-1.437.682	208	www.berlin-chemie.ro
23	SWISSCAPS ROMANIA SRL	11.482.924	865.551	292	(+4) 0244 306 700
24	KRKA ROMANIA SRL	11.235.144	445.639	188	www.krka.biz/ro
25	ROMVAC COMPANY SA	11.082.451	817.211	412	romvac.ro
26	A & S INTERNATIONAL 2000 SRL	10.396.046	6.171.061	116	(+4) 0212 206 921
27	ELI LILLY ROMANIA SRL	6.654.751	471.667	72	www.eli-lilly.ro
28	VALEANT PHARMA SRL	6.401.294	332.866	53	(+4) 0374 102 600
29	DACIA PLANT SRL	6.027.663	170.836	166	www.daciaplant.ro
30	LUNDBECK ROMANIA SRL	5.626.577	211.011	8	(+4) 0213 198 826 www.lundbeck.com

Πηγή: Major Companies in Romania 2018